

Hyvät kansanedustajat!

Otan yhteyttä kuluttajajärjestö Vapers Finland ry:n puolesta. Yhdistyksemme pyrkii vähentämään tupakointia ja siitä aiheutuvia terveyshaittoja haitattomampien vaihtoehtojen, kuten sähkösavukkeiden, avulla.

Yhdistyksellä ei ole taloudellisia sidonnaisuuksia mihinkään kaupan tai teollisuuden alaan.

Käännymme puoleenne hallituksen viime viikolla eduskunnalle antaman tupakkalakiesityksen johdosta. Lakiesitys koskee monessa suhteessa myös sähkösavukkeita, mutta ikävä kyllä siinä, kuten nykyisessäkin tupakkalaissa, ei huomioida millään tavalla sähkösavukkeiden potentiaalisia kansanterveysshyötyjä huomattavasti haitattomampana vaihtoehtona tupakoinnille. Sen sijaan sähkösavukkeisiin kohdistetaan käytännössä poltettavia tupakkatuotteita vastaavaa sääntelyä.

Sähkösavukkeet ja savukkeet tasapäistävä sääntelytapa on jo lähtökohtaisesti suhteeton ottaen huomioon, että niiden terveysriskit eivät vastaa toisiaan. Tutkimukset ovat säännönmukaisesti osoittaneet sähkösavukkeiden terveysriskien jäävän olennaisesti tupakointia pienemmiksi. Tämä aiheutuu pitkälti jo siitä, että niissä ei tapahdu palamista. Tästä johtuen ne eivät myöskään tuota palamistuotteita (häkä, terva jne.), mitkä puolestaan ovat tupakoinnin terveyshaittojen pääasialliset aiheuttajat.

Sähkösavukkeista vapautuvien haitallisten aineiden alhaisista määristä johtuen sähkösavukkeiden terveysriskien on arvioitu yltävän korkeintaan viiteen prosenttiin tupakoinnin riskeistä ja jäävän todennäköisesti huomattavasti tätäkin alhaisemmiksi. [1, 2]. Esimerkiksi sähkösavukkeiden käytöstä aiheutuvan syöpärisikin on arvioitu jäävän alle yhteen prosenttiin tupakoinnista. [3]. Cancer Research UK:n tutkimuksessa sähkösavukkeiden pitkäaikaiskäyttäjien elimistön haitta-ainepitoisuuksien todettiin vertautuvan nikotiinipurukumin, -laastarin ja vastaavien tuotteiden käyttäjiin. [4].

Sekä kliiniset tutkimukset että laajamittaiset väestötutkimukset ovat myös toistuvasti osoittaneet sähkösavukkeiden käytön parantavan merkittävästi tupakoinnin lopettamisen todennäköisyyttä. Useissa tutkimuksissa sähkösavukkeet ovat osoittautuneet huomattavasti lääkinällisiä nikotiinikorvaustuotteita (nikotiinilaastari-, purukumi jne.) tehokkaammaksi keinoksi päästä eroon tupakoinnista. [Ks. esim. 5, 6, 7, 8, 9].

Käytännössä ainoa peruste sähkösavukkeiden jyrkälle sääntelylle on ollut pelko siitä, että sähkösavukkeet houkuttelisivat tupakoimattomia nuoria tupakointiin tai yleensäkin nikotiiniriippuvuuteen. Uhkakuva ei kuitenkaan ole osoittanut toteutumisen merkkejä, vaan sähkösavukkeiden säännöllinen käyttö tupakoimattomien nuorten keskuudessa on pysynyt hyvin vähäisenä. Esimerkiksi Britanniassa, missä sähkösavukesääntely on huomattavasti Suomea sallivampaa, tupakoimattomista nuorista (never-smokers) vain 0,2% käyttää säännöllisesti sähkösavukkeita. [10]. Lukemat ovat olleet samankaltaisia myös esimerkiksi Yhdysvalloissa, Australiassa ja Uudessa-Seelannissa. [11].

Myöskään nuorten sen enempää kuin aikuistenkaan tupakointi ei ole lisääntynyt sähkösavukkeiden markkinoilletulon jälkeen vaan kääntynyt aiempaa jyrkempään laskuun. Esimerkiksi Britanniassa, missä tupakoinnista sähkösavukkeisiin vaihtamiseen kannustetaan aktiivisesti terveysviranomaistenkin taholta, jo noin 2,4 miljoonaa tupakoitsijaa on lopettanut tupakoinnin sähkösavukkeiden avulla. Samaan aikaan tupakoitsijoiden osuus väestöstä on vähentynyt selvästi aiempaa nopeammin. [12, 13, 14].

Toivoisimmekin, että myös Suomessa nyt käynnissä olevan tupakkalain uudistamisen yhteydessä kiinnitettäisiin aiempaa enemmän huomiota sähkösavukkeiden potentiaaliin vähentää tupakointia ja siitä aiheutuvia kansanterveyshaittoja. Tällä hetkellä sähkösavukkeisiin kohdistuu monia rajoituksia, jotka ovat paitsi kohtuuttomia sähkösavukkeiden matalaan riskitasoon nähden, käytännössä myös ylläpitävät tupakointia vaikeuttamalla tupakoinnin lopettamista sähkösavukkeiden avulla.

Näihin kohtuuttomiin sääntelytoimiin kuuluu muun muassa sähkösavukkeissa käytettävien makuaineiden rajoittaminen pelkästään ns. tupakkamakuun. Sähkösavukkeiden käyttäjäkunnan keskuudessa eri maissa toteutettujen tutkimusten pohjalta tiedetään, että makuaineilla on tärkeä merkitys tupakoinnin lopettamisessa sähkösavukkeiden avulla ja että ehdoton enemmistö käyttää kyseisessä tarkoituksessa jotain muuta makuainetta kuin ns. tupakkamakua. [15, 16].

”Tupakkamaun” epäsuosiota sähkösavukkeiden käyttäjien keskuudessa selittää pitkälti se, että sähkösavukkeissa ei tosiasiallisesti pystytä imitoimaan savukkeiden polttamisesta syntyvää makua:

tupakointiin liittyvä maku syntyy tupakanpurun palamisprosessista, eikä vastaavaa makua kyetä aikaansaamaan sähkösavukkeissa, jotka eivät sisällä tupakkaa ja joissa ei tapahdu palamista.

Tästä johtuen sähkösavukkeissa käytettävien makuaineiden rajoittaminen ns. tupakkamakuun käytännössä suosii poltettavia tupakkatuotteita, sillä ne ovat markkinoiden ainoita tuotteita, joilla kyseistä makua ylipäättään kyetään tuottamaan.

Vastaavanlainen suhteeton — ja myös täysin turha — sääntelyehdotus on yhdenmukaisten pakkausten vaatimus sähkösavuketuotteille. Sähkösavuketuotteisiin kohdistuu jo esillepanokielto myymälöissä ja pakkaukset poistetaan heti käyttöönoton yhteydessä. Niillä ei siis ole sähkösavukehankintoihin houkuttelevaa vaikutusta sen enempää myymälöissä kuin niiden ulkopuolellakaan.

Edellämainittujen esimerkkien ohella hallituksen lakiesityksestä ja nykyisestä tupakkalaista löytyy useita muita vastaavia, sähkösavukkeiden matalaan riskitasoon ja tupakointia vähentävään vaikutukseen nähden epäsuhtaisia sääntelytoimenpiteitä; näistä tarkemmin hallituksen esitykseen antamassamme lausunnossa (myös ohessa liitteenä).

Yhteenvetona toteamme, että huoli nuorten nikotiinin käytöstä on luonnollisesti ymmärrettävää ja aiheellista, mutta sääntelyssä ei voida sivuuttaa myöskään sähkösavukkeiden kansanterveydellistä hyötypotentiaalia tupakointia syrjäyttävänä vähäriskisenä vaihtoehtona aikuisille tupakoitsijoille. Kuten vastikään *American Journal of Public Health* -lehdessä julkaistussa artikkelissa tuodaan esille, jyrkällä sähkösavukesääntelyllä voidaan aiheuttaa myös kansanterveyshaittaa, jos se ehkäisee tupakoinnin lopettamista aikuisväestön keskuudessa. [17].

Tästä johtuen artikkelin kirjoittajat — joista kaikki viisitoista ovat toimineet arvovaltaisen Society for Research on Nicotine and Tobacco -järjestön puheenjohtajina — peräänkuuluttavat lainsäätäjiltä suhteellisuudentajuista, sähkösavukkeiden potentiaalisia hyötyjä ja haittoja tasapainottavaa sääntelyä. Käytännössä tällä tarkoitetaan sitä, että sähkösavukkeiden saatavuutta rajoitetaan alaikäisten keskuudessa, mutta niiden käyttö — mukaanlukien tupakoinnin lopettamisessa tärkeiden makuaineiden käyttö — sallitaan aikuisille. Yhteenvetona tutkijat toteavat seuraavaa:

”Tutkimusnäytön viitatessa siihen, että sähkösavukkeiden käyttö lisää tupakoinnin lopettamista, vaikutus voisi olla huomattavasti suurempi, jos kansanterveyden toimijat kiinnittäisivät enemmän huomiota sähkösavukkeiden potentiaaliin auttaa aikuisia tupakoitsijoita, tupakoitsijoilla olisi saatavilla oikeasuhtaista informaatiota sähkösavukkeiden ja tupakoinnin suhteellisista riskeistä ja sääntelytoimenpiteitä suunniteltaessa pidettäisiin mielessä kyseisten sääntelytoimien vaikutukset tupakoitsijoihin.” [18].

Toivomme, että tupakkalain uudistamisen yhteydessä myös näihin näkökohtiin kiinnitettäisiin huomattavasti aiempaa enemmän huomiota. Tällä hetkellä sähkösavukkeiden sääntelyyn poltettavia savukkeita vastaavalla tavalla tunnutaan Suomessa suhtauduttavan jonkinlaisena itsestäänselvyytenä, vaikka vastaavaa sääntelymallia ei harjoiteta juuri missään muualla EU:ssa tai länsimaissa yleisestikään ottaen. Suurimmassa osassa EU-maita sähkösavukkeisiin ei esimerkiksi kohdistu makuainerajoituksia, sähkösavuketuotteiden etämyynti on sallittua vähintäänkin kotimaassa ja sähkösavukeneesteiden verotus on huomattavasti Suomen verotasoa alhaisempi — noin puolessa EU-maista sähkösavukeneesteistä ei kanneta valmisteveroa lainkaan.

Ystävällisin terveisin,

Päivi Arffman, FT
Vapers Finland ry

www.vapers.fi
info@vapers.fi